

78208

PARTEA MEA
ÎN
CRISA „TRIBUNEI“

Câteva lămuriri
BCU Cluj / Central University Library Cluj

de

George Bogdan-Duică
publicist.

ORĂȘTIE,
„Minerva“ institut tipografic, societate pe acții.
1896.

PARTEA MEA

ÎN

CRISA „TRIBUNEI“

Câteva lămuriri

BCU Cluj / Central University Library Cluj

de

George Bogdan-Duică

publicist.

ORĂȘTIE,

„Minerva“ institut tipografic, societate pe acții.

1896.

1. O crisă grea și amară ca fierea sgudue **partidul** național român din Ardeal și Ungaria. »Tribuna«, gloriosul drapel al unei direcții politice primejdioase tuturor **dușmanilor** neamului nostru, este purtată de două săptămâni prin noroaie de mânilor unui redactor, până ieri *dușman al ei*. Ea, odată purtătoarea atâtor idei, înjură dela 4 Ianuarie n., fără rost, fără întrerupere. Regina celebră, Carmen Sylva, nu 'i-a scris oare și »Tribunei« în fasa-i actuală sentența isteată: „*Dans un moment tragique et dans une situation difficile, on dit des bêtises. — Le chien aboie quand il a peur*“. Pe românește: »Într'un moment tragic și într'o situațiune grea, spui prostii. — Cănele latră, când se teme«.

Să nu uităm însă nici altă vorbă a Reginei-poete de pe tronul României: „*Un grand malheur donne dela grandeur, même à un etre insignifiant*“. »O mare nenorocire îi dă grandetă chiar și unei ființe fără însemnătate«. Și câte ființe mici nu ne vom simți în această nenorocire destul de mari pentru a înfrânge — înfrângerile ce ne amenință?!

Oameni sântem și cele omenesti nu ne sânt străine, ziceau Romanii deștepți întru justificarea păcatelor lor și ale noastre; — și viitorul este nesigur. Dar' și bărbați sântem și-n bărbați nici-odată voința de a învinge primejdiile nu se poate sfârși; nici-odată lor nu le este permis să renunțe la acțiuni care selecționează caracterele politice. Succesul luptelor noastre naționale atirună doară în mare parte dela o consecuentă și virginală slugire a principiului acestuia. În slujba lui mă simt și eu, când scriu lămuririle, care urmează.

2. Dl Dr. Ioan Rațiu însuși a ținut ca crisa „*Tribunei*«, să fie declarată din capul locului drept o afacere privată, dintre D-sa și dl T. L. Albini, tinărul proprietar al »Institutului tipografic«. Dl Nicolae Cristea a scris el însuși în

acest sens în „*Tribuna*“, care nu trecuse încă în grija dlui Dr. E. Daian. Invocarea judecătoriei ungurești din partea dlui Dr. I. Rațiu este urmarea naturală a acestui fel de a vedea chestiunea și prin urmare, de aici înainte — au să decidă judecătoriile, nimeni altcineva, afacerea, pe care dl Dr. I. Rațiu mai ântâiau a predat-o lor.

După-ce s'a mers la judecătorie, cei mai mulți nu am mai putut pricepe rostul următoarelor întâmplări: al campaniei pornite din Sibiiu — nu-i lipsă să spunem prin cine — în contra unor membri din comitetul național și a noastră, a celor doi redactori de căpetenie ai »*Tribunei*«, și anume, în presa *conservatoare* din București, apoi și în „*Gazeta Transilvaniei*“ și „*Dreptatea*“; nu am mai putut pricepe simulacrul de consfătuire cu membrii comitetului național disolvat; nici perfidiile și *denunțările* și *minciunile* din numerii 286—293 ai „*Tribunei*“.

Aveau aceste lucruri menirea să secundeze pe judecătoria maghiari, să le întărească convingerea, pe care ei numai din acte și din înțelesul lor și-o pot forma?

Ori aveau menirea să convingă națiunea, că șeful ei *politic* dela 1892—1896 este boycotat de noi, din motive *politice* inadmisibile, ca de niște eniceri revoltați? Eu nu știu ce să zic definitiv. În calitatea mea de redactor al »*Tribunei*« am să mă ocup, pe lângă relațiunea mea personală în »*crisă*«, exclusiv cu partea *politică* a chestiunii.

3. »*Tribuna*« a scris mult despre *crisă*. Pe mine mă privesc două pasage, indirect unul, ear' celalalt direct.

Primul pasagiu este următorul:

»Credem, că chiar și numai cele expuse până aci ajung (!) pentru a arăta în ce pozițiune piezișe a ajuns dl T. L. Albini și toți cei-ce au ținut să se pună pe partea *dînsului*. Sîntem convinși, că procedura lor dela sine provoacă verdictul de condamnare din partea tuturor Românilor cinstiți, și nici că mai insistăm asupra ei«.

Nu-i, evident, o cruțare că Domniile-lor nu mai »in-siștă«, ci — *teamă*. Va insista însă *la timpul seu* dl T. L. Albin, vor insista »cei-ce au ținut să se pună pe partea dînsului«. Deocamdată vorbească judecătoria, dela care s'a obținut secuestrul și o primă sentență. Eu pot deci să aștept și să trec peste această chestiune, în care sînt de altfel mult ispitit a vorbi un cuvânt.

Al doilea pasagiu, care mă privește direct, se află în nr. 287 al »Tribunei« din 1895. El sună:

„Aceia, care au *abusat de încrederea fruntașilor nostri*,¹⁾ și cuprinși de o detestabilă îngâmfare, au provocat²⁾ neîn-țelegerea aceasta într'un mod, cum în viața noastră publică până acum nu s'a obicinuit, *aceeași oameni cutrierënd fi-nuturi întregi, au împrăștiat calumnii și scornituri perverse, ca turburând opinia publică se-și poată cumva motiva (!) procedura, ce au observat, nu știm din convingere,*³⁾ *ori seduși, la tot casul însă foarte incorect.*

»Ei au mers și mai departe.

»În *taină*, fără știrea fruntașilor nostri recunoscuți, ba chiar în contra lor, ei au ținut *conventicule secrete*, care apar ca și niște conjurațiuni în contra bărbaților nostri aleși.

»În fața ăstorfel de oameni și ăstorfel de apucături, se înțelege de sine, că trebuie să pășim pe față, cu un în-treg aparat de dovezi clare și documente nerêsturnabile, trebuie să vorbim cât se poate de fără rezervă, cu atât mai vîrtos, că astăzi se lansează deja prin presa din România (și apoi la noi) niște articoli, cari deși poartă marca unor bărbați până acum recunoscuți de amici,⁴⁾ totuși sînt plini de incorectități și greșeli«.

1) Este un păcătos omul, care-mi impută *mie* acest grav lucru, *fără a mi-l dovedi*. G. B. D.

2) Fals! G. B. D.

3) Un om fără convingeri proprii poate fi capabil și de închi-puirea că eu *nu* aș avea »convingere« și că aș lucra »sedus«. G. B. D.

4) Numiți-i, domnilor, să vă pricepem mai bine! G. B. D.

2. ul. 7/193. C.S.

Eu sînt acel »ăstfel de om«, care, după-ce a izbucnit crisa, am făcut o călătorie la Bistrița, Dej, Turda, Blaj, Caransebeș și Brașov, vorbind pretutindeni cu oameni serioși și în poziție a judeca stările și afacerile noastre.

Eu sînt acel »ăstfel de om«, care am fost secretarul unei întruniri confidentiale.

Eu sînt acel »ăstfel de om«, care are să dea seamă despre aceste întîmplări, care nu sînt »apucături«, ci o *lucrare politică de bun simț și de abnegațiune personală*; mai ales eu trebuie să dau acum seamă, pentru motivul că lucrările *acestea* sînt prezentate în pasagiul de mai sus ca *originală* cauză, că d-lor, *homines novi* dela »Tribuna«, »trebuie să pășiască cu un întreg aparat de dovezi«!

Din acest aparat, d-lor au uitat următorul act de distituire, în lipsa mea comunicat nevestei mele în 28 Decembrie a. tr. Îl reproduc eu, întocmai, cu stilul și ortografia proprie. *)

BCU Cluj Central University Library Cluj

Domnule Duica!

Din incidentul regretabil cu D. G. Augustini țiam dat un concediu de o luna de zile, pe care dmiata lăi folosit cutrierand țiera și *agitand prin trensa cu calumniu contra comitetului național și contra intențiunilor salutare ale acestuia*.

Dta nu numai ai agitat și ne-ai calumniat, ci ai *convocat* la dosul comitetului și *un conventicul la Brasiov*, la care ai luat și parte activa ca secretariu, care conventicul după tote prevederile pote avé celea mai funeste urmări pentru partidul național și pentru cauza romanésca, de orace prin acela ați lucrat pe fația la o sci-siune deplorabila in partidul național roman.

Prin tote acestea d-ta ai vatamat si calcat nu numai disciplina de partid, periclitand concordia și solidaritatea — baza existenței partidului national, dér ai calcat și frânt și stipulațiunile pe langa cari te-am primit și ai intrat între redactorii »Tribunei«

În chipul acesta ti-ai facut imposibila remânerea mai departe in redacțiunea diuariului partidului național.

Deci, avënd în vedere celea mai sus atinse prin acestea șiruri te absolv de tote indatoririle, ce le ai avut în redacțiunea »Tribunei«,

*) Actul ete scris de dl Onorie Tilea, ginerele dlui Dr. I. Rațiu.

ceea ce ți-se face cunoscut spre orientarea și conformarea dneitale cu acel adaus, că cu diua de ađi am sistat și beneficiile ce le aveai dela susatinsa redacțiune*).

Sibiiu in 28 Decemb. 1895.

Dr. Rațiu.

Eu regret că dl Dr. I. Rațiu a subscris, nu actul, ci *motivarea* lui. Eu am calomniat „comitetul național?“ Unde? Când? Prin ce? In comitet sânt mulți oameni, pe care eu îi ador, îi iubesc, îi stimez. Acest comitet este însă învrăjbit; de vrajba aceasta eu știam, în pozițiunea mea de redactor al „Tribunei“ era firesc să știu, de mult. *Vina* sau *meritul* — urma va alege — ce ni-se va atribui și mie și amicului meu I. Russu-Sirianu este că am stat pe partea pe care nu era și dl Dr. I. Rațiu. Când noi ne-am pronunțat pe care parte voim să fim, ruptura era mai demult făcută între ele și noi am ales — fără șovăire.

Asemenea nu pot pricepe ce „intenții salutare“ am zădărnicit ori era să zădărnicesc eu. Poate le voi afla prin — necruțătoarea „Tribună“ și atunci voi putea, de va mai fi nevoie, să lămuresc această acasă, pe care azi mărturisesc sincer că — nu o pricep.”

A treia caasă este conventiculul dela Brașov, care „conventicul după toate prevederile poate avea cele mai funeste urmări pentru partidul național și pentru cauza românească“ — zice actul de destituire -- „deoare-ce prin acela ați lucrat *pe față* la o scisiune deplorabilă în partidul național român“.

O acasă gravă, care, de ar fi adevărată, m'ar face nevrednic de tot, ce mie-mi este mai scump, de posibilitatea de a slugi sincer și cu zel cauza poporului român, pe care ori pe unde am fost, mereu și, cred, *bine* am slugit-o. Aici trebuie să mă apăr. Și deoare-ce nu *voesc* să fac divulgațiuni multe, mă mărginesc deocamdată la câteva fapte, care explică oportunitatea și corectitatea ideilor desvoltate la Brașov.

*) Eu mă ocup aici numai de partea politică a actului, care de altfel are o formulare contestabilă. G. B. D.

Noi ceream adevă ca programul național să fie și mai departe susținut anume cu același *metod* — al *pasivității*, de care într'o conferență a câtorva conducători ai noștri (în 16 Noemvrie a. tr.) *se vorbise să fie posibil abandonată în părțile ungurene, la alegerile proxime, când partidul național român s'ar alia cu Zichy!*

Noi mai ceream, ca dl Dr. I. Rațiu să retragă acțiunea judecătorească îndreptată, nu numai în contra noastră, a tinerilor dela „Tribuna“, ci în contra tuturor acelor membri din comitetul disolvat, care ne spriginiau și ne spriginesc pe noi, în hatîrul afinității mai mari de vederi politice; noi ceream, pe scurt, *pace în partid!* Vrajbă era încă la început, pacea era încă posibilă. Dacă se făcea așa precum ceream noi, era, blând zis, *mai bine.**)

Noi mai ceream în sfîrșit ca foile naționale „Tribuna“ și „Foaia Poporului“ să-și păstreze neatinse independența lor.

După secestru, noi redactorii simțirăm imediat că nu mai sîntem combătuți numai prin „Gazeta“ și „Dreptatea“, ci și prin influențe personale. Mie în special 'mi-ați luat, domnule Dr. I. Rațiu, în nume de rău că am anunțat nației noastre manifestul martirilor, pe care îl tot așteptăm și azi și ați zis că am făcut o divulgățiune; în nume de rău 'mi-ați luat și chipul aspru, în care m'am pronunțat altădată asupra „activiștilor“ și ați dat atunci ordin dlui Rusu-Sirianu să-mi controleze manuscris-tele, nemai avînd încredere; până și enciclopediștii, ca să iau și o notă ilară, au făcut o chestiune de opreliște! Nu ne mai simțiam liberi și *am priceput că-i vorba acum de o suprimare a liberei opiniuni*, înainte de a eși în lume, înainte ca lumea serioasă și obiectivă să refuze *ea* ce nu-i convine; eu nu știu până unde ar fi fost dus acest sistem,

*) Nu-i adevărat că dl Rusu-Sirianu nu ar fi comunicat la timp dlui Dr. I. Rațiu cuprinsul rezoluțiunilor dela Brașov, le-a comunicat în 24 Dec. în redacțiunea Tribunei. Vezi aici și actul adaus la bro-sura mea!
G. B. D.

începutul lui l-am gustat însă într'un chip, care ne-a pus pe gânduri.

Eată ce am cerut noi! Eată ce idei au fost taxate prin actul de destituire drept dinamită pentru sdrobirea „solidarității“. Erau taxate astfel după-ce dl Ioan Russu-Șirianu se descârcase de sarcina de a le comunica verbal dlui Dr. I. Rațiu și a le explica înțelesul ce noi li-l dam.

Dacă deci dl Dr. I. Rațiu zice în hârtia sa că totuși „conventiculul“ dela Brașov „poate avea cele mai funeste urmări“, eu nu pot face altă concludsiune decât următoarea: Știind că d-sa nu va admite vederile exprimate de noi și că noi nu vom renunța la ele, a conchis că și aici va fi un motiv de scisiune și, prin urmare, cu o prevăzătoare deducție — m'a destituit, pentru-ca să nu mai am privilegiu a scrie pentru astfel de idei, la care sânt atât de îndrăsneț a crede că și azi trebuie să țin, *trotz alledem und alledem!*

Azi avem însă *pe partea noastră*, în arena publică, pe domnii Dr. V. Lucaciu, Dr. V. Fodor, Dr. G. Tripon, Dr. D. P. Barcianu, Nicolae Cristea și Demetriu Comșa; domnii Eugen Brote, Aurel C. Popovici și Septimiu Albini, vîzînd discordiile dintre conducătorii rămași aici, s'au pronunțat în acest sens și mai de vreme; domnii M. Veliciu, A. Suciuc, V. Mangra, Dr. St. C. Pop, Dr. George Popovici, Dr. Trăilescu etc. etc. etc. s'au pronunțat tot astfel în scrisori adresate dlui Dr. Rațiu. Noi, tinerii nu mai sîntem deci în planul prim, noi sîntem lăsați în urmă de luptători, care vorbesc ca și noi ori, mai bine, mai adevărat, *după glasul cărorora vorbisem și noi*. Actul meu de destituire l'ar putea primi azi fiecare dintre conducătorii numiți mai sus.

Din împrejurările fidel expuse mai sus rezultă că tendința d-lui Dr. I. Rațiu era și este: a suprima expresiunea unor convingeri, pe care d-sa nu le are. În Tribuna s'a și făcut mărturisirea indirectă, că acesta este scopul d-lui Dr. I. Rațiu când voește a dispune discreționar de „Institutul tipografic“. A paralisa pe acei politiciani, care au dat politiceii noastre avîntul ce-l luase, iată tendința, pe care

împreună ca alții, eu, redactor al Tribunei, nu o puteam sprigini, fără să-mi nenorocesc conștiința mea.

Iată ce-a scris »Tribuna« în nrul 288 a. tr.:

„La 1891, ni-se pare, (Bine știți ce s'a petrecut pe la Tribuna! *G. B. D.*) când „Tribuna“ a fost declarată oficios de organ al partidului nostru național, ea era dimpreună cu „Institutul Tipografic“ proprietatea privată a dlui Eugen Brote, care a fost cumpărat „Institutul“ după-ce „ca societate pe acții“ se licuidase. Starea aceasta de „organ acreditat“ a durat până la 1894. În timpul acesta „Tribuna“, deși proprietatea privată a unei persoane singuratice, servia intereselor partidului național și primia din când în când câte o subvențiune dela fruntașii membri ai partidului. Direcțiunea ei politică era dată întotdeauna de proprietarul ei și *trebuie să notăm, că între membrii comitetului național de atunci și între proprietarul „Tribunei“ nu odată s'au ivit unele și altele deosebiri de vederi în ceea-ce privia ținuta ori direcțiunea politiceii noastre naționale. Proprietarul „Tribunei“ întotdeauna reușia învingător, căci își avea organul la îndemână.* De aceea încă de pe atunci s'a fost iscat între membrii fruntași ai partidului național ideea, ca ei să cumpere dela Brote „Tribuna“ pe seama partidului, ca să o facă adevărat organ al acestuia.“

Acest pasaj vorbește mult: el dovedește intențiunile dlui Dr. I. Rațiu; dar — noi am dori să vedem o discuție asupra „deosebirilor de vederi“ și să vedem cine — era mai în drept!

Dacă am ști cel puțin cu care scop ultim să încearcă așa ceva?! Nimeni nu știe încă și toți bănuim, mai mult decât știm. De spus, nu se spune. Și totuși să credem orbește? Sistemul acesta de-a suprima puterile vii ale națiunilor este o fatală eroare politică, care să răsbună fie în contul celui ce-o comite, fie în contul națiunilor. Cine-și iubește neamul trebuie să lucre ca al doilea cas să nu aibă loc.

Der Freiheit — eine Gasse!

4. Eu, în special, eram de mult avisat că ni-se prepară și nouă, celor dela „Tribuna“, o execuție după acest sistem. Pe la începutul lui August, un membru foarte marcant, foarte popular și iubit al comitetului național, îmi scria o epistolă, care în parte merită a vedea lumina zilei, „*Dta ții cu sfințenie*“ — mi se scria — »la vederile politice, cari au întemeiat „Tribuna“, au produs curentul actual și care predomină în toate acțiunile noastre politice Sînt însă caractere, care nu țin cu atîta tărie la aceste toate... Destul e s'îți amintesc de domnul T..., ca s'îți fi pe deplin clarificat. De aceea s'îți lucră pe de laturi cu insinuări: în Bucovina s'a certat cu toți*), e intransigent etc. ca așa scăpăm... cu vreme de el și faptul depărtării s'îți nu aibă altă aparență, decât că, de... a fost bun, scriitor excelent, dar' o natură neconciliată și neconciliabilă... de aceea îți spusei, s'îți fi cu grije. N'o s'îți te iee la isgonire, ca s'îți te poți apăra pe față, ci numai din ascuns te-or atăca sau poate că și până acum ai simțit, că vreau s'îți amărească zilele (cu trînd de fel de fel de imputări. Te rog foarte să treci peste aste rele cu sînge rece...”

Și pentru-ce aceasta? *Pentru-că eu țin — are drept autorul scrisorii — cu sfințenie la vederile politice, care au întemeiat „Tribuna“, au produs curentul actual și care predomină în toate acțiunile noastre.* Așadar' cauza înlăturării mele nu sînt eu, ci ea — este mai veche, decât »conventiculul« dela Brașov! Acesta a fost un prilej, luat cu aviditate drept bun *pretext*; cauza sînt niște convingeri, care sînt și ale mele și pe care alții voesc s'îți le vază părăsite, rēmase fără publiciști capabili s'îți le susție.

E durere, adevărat, că dela prima mea convorbire cu dl Dr. I. Rațiu eu am știut că politicește nu sîntem deplin de acord.

*) Eu, care formulam acolo întăia-oară ideile și aspirațiunile generațiunei tinere!
G. B. D.

Dela convorbirea întâia, dl dr. I Rațiu mi-a zis, că „o Ungarie independentă nu ne poate fi periculoasă, ci din contră favorabilă situației noastre viitoare“; când Hieronymi intra în Ardeal, eu primiam ordin ca »ex professo« să scriu o serie de articoli despre împăcarea cu ungurii, eu am scris însă unul și — potrivit aceluși moment — cu sensul tocmai contrar; asupra felului cum apreciam pe *conservatorii din Țară*, am fost iarăși deosebit în vederi și dl S. Albini, dl Russu-Șirianul și eu am urmat și aici pe acea parte dintre conducători, care nu împărtășiau vederile d-lui Dr. I. Rațiu; și în fine, rog pe dl Dr. Amos Frâncu să spună dânsul, dacă nu mi-a adus d-sa dela dl Dr. I. Rațiu, din Seghedin, ordinul ca *tonul dat pe atunci de mine, anti-rusesc din »Tribuna« să-l abandonez?!*

Acestea sunt câte-va *proprii experiențe*, care 'mi desvăleiau marele contrast dintre vederile d-lui dr. I. Rațiu și ale »Tribunei« *originale*, ale acelei »Tribune,« pe care din convingere am urmat-o, îndată ce am putut-o pricepe, al cărei vechiu colaborator eram și al cărei entusiast redactor devenisem de mai mult de un an. Scrisoarea aceea a membrului din comitetul național îmi anunța lucruri știute, despre care nu știam că și alții le știu — ca și mine!

Intreb acum, ce fond se desvălește la spatele acestor *simptoame*? Ce vrea dl Dr. I. Rațiu, dacă nu mai vrea direcțiunea „Tribunei?“ — Nu spune, nu știm.

Nu martiriul, nu exiliul îmi poate insufla respect: *ideile* mă chiamă la cineva ori mă alungă dela el și ele — care sunt? Căci nu le vedem lămurit...

5. Socotesc, că este suficient ce-am zis, pentru-ca publicul român să aibă o impresiune mai exactă despre motivele **politice** ale atitudinii mele în crisa »Tribunei;« eu am voit să rămân fidel unei direcții, pe care o țin de salutară, de singură posibilă în actuala noastră situațiune politică; eu am să rămân fidel acelor șefi, care, ferindu-se de periculoase adimeniri, ne-au oferit totdeauna bune idei, sigure convingeri,

energică voință de muncă. „Păcatul“ meu este că o astfel de voință am și eu și că am lucrat în sensul *convingerilor* mele.

Despoinți deocamdată de posibilitatea de-a vorbi zilnic publicului român eu am avut și am credința că, ori când vom vorbi, el ne va da dreptate. Pentru dreptate și bine luptăm cu arme drepte și tari. Azi aruncă încă cu petri în noi, cei ce n'au dreptul a ridica petri asupra altora...

Discuția din partea contrară, purtată în „*Tribuna*“ este foarte des nesinceră și mai des nedelicată. Noi nu vom urma acest metod, la capătul căruia ved un chip de lupte sălbătice. Vrem încă pace, dar' o onorabilă **pace politică**, deoarece-ce alta nici dlui Dr. I. Rațiu, nici nouă nu ni-se poate cere, necum comanda.

Sibiiu, în 17 Ianuarie n. 1895. \

Adaus unic:

Reproduc și aici actul-protest al mai multor membri ai comitetului național, pentru a dovedi cât de grav este fondul politic al crizei dela „Tribuna“:

Sibiu, 11 Ianuarie n. 1896.

În zilele de 10 și 11 Ianuarie n. 1896, unsprezece dintre membrii comitetului național disolvat, anume dnii: *Dr. I. Rațiu, G. Pop de Băsești, Dr. V. Lucaciu, Dr. D. P. Barcianu, D. Comșa, N. Cristea, Dr. T. Mihali, Dr. G. Tripon, Dr. V. Fodor, Iuliu Coroian și Rubin Patiția*, s'au întrunit în Sibiu la consfătuiri confidentiale. Scopul acestor întruniri era să aplaneze pe cale pacinică divergențele ce s'au născut în sinul partidului național în urma hotărârilor luate la 15 și 16 Noembrie 1895 și mai ales în urma conflictului ce s'a dat pe față după dispozițiunile luate de dl Dr. I. Rațiu în afacerea redacțiunei „*Tribunei*“ și „*Foii Poporului*.“

Consfătuirile au promis rezultatul dorit de întreaga Românie. Și în scopul acesta majoritatea membrilor consultării, cu o deosebită loialitate s'a arătat dispusă a salva situațiunea gravă. S'au și făcut în acest spirit propuneri formale și anume: dl Dr. V. Fodor a propus restabilirea statului quo-ante, curmarea proceselor și sistarea polemicelor ziaristice; dl Dr. V. Lucaciu asemenea a propus restabilirea statului-quo-ante în redacția foilor naționale sus amintite; ear' dl Dr. T. Mihali aprobă toți pașii făcuți și

exprimă încredere presidiului, investindu-l cu
„puteri discreționare“

Cu ocasiunea votării asupra acestor propuneri, făcute în scris, s'a săvârșit nu numai un regretabil abus de puterea presidentială, ci mai mult: o flagrantă falsificare a *voinței majorității membrilor consultării*. Și anume noi cei 6 membri subscriși din 11 câți eram de față, am fost siliți să asistăm la următorul spectacol: Propunerile mai sus amintite au fost puse la vot după cum urmează: Intâi propunerea d-lui Dr. V. Fodor, pe care presidentul, fără a constata voturile pro și contra, a declarat-o ca rămasă în minoritate. A urmat propunerea semnată de dl Dr. T. Mihali, care a întrunit 4 voturi și anume voturile d-lor G. Pop de Băsești, Rubin Patiția, Iuliu Co-roian și Dr. T. Mihali.

BCU Propunerea d-lui Dr. V. Lucaciu, care în întregimea ei conținea un remediu potrivit pentru salvarea situațiunei fără jignirea vre-unei considerațiuni, fără ca membrii consultării să-și dea părerea, a fost *înlăturată* de presidiu prin următoarea procedere: dl Dr. I. Rațiu, după votarea asupra propunerii dlui Mihali, declară primită cu majoritate această propunere, deși ea întrunise numai patru voturi din 11 și imediat a ridicat ședința.

În fața acestei procederi, d-nii Dr. D. P. Barcianu, D. Comșa și Dr. V. Fodor și-au dat dimisiile, asupra cărora presidiul n'a mai provocat votul membrilor consultării, — ear' dl Dr. V. Lucaciu îndată 'și-a făcut observațiunile și a protestat, la ce a primit răspunsul: »Poți tot protesta!« Dl Dr. G. Tripon asemenea a declarat în termeni categorici că

el a votat pentru propunerea d-lui Dr. V. Fodor, care declarațiune asemenea a fost ignorată. Dl N. Cristea nu și-a dat votul pentru cele două propuneri amintite, *deoare-ce aștepta punerea la vot a propunerii d-lui Dr. V. Lucaciu, pe care toți subscrișii am fi primit'o, și astfel se curmau toate neînțelegerile!*

Constatăm cu durere că chiar în cea mai gravă situațiune a partidului nostru național s'a întâmplat acest lucru, care este nu numai *un abus detestabil, dar' și o fâțișe violentare a voinței majorității.*

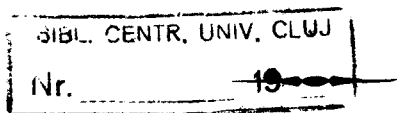
În fața acestei situațiuni grave, pe care noi am voit să o salvăm din inimă curată, datori ne simțim să aducem la cunoștința națiunii această procedură, care dă explicațiunea situațiunii.

Dumnezeu cu noi și cu sfânta noastră
causă!

Dr. V. Lucaciu m. p. *Nicolae Cristea* m. p.

Dr. V. Fodor m. p. *Demetriu Comșa* m. p.

Dr. G. Tripon m. p. *Dr. D. P. Barcian* m. p.

77-1226⁷